

persones darrera l'explorador, la massa de poble no quedà satisfeta i convençuda i segueix encara persistent la tradició, per alguns, de que el seu fons és insondable, i per altres de que en el pregon de l'avenc hi corre un gran riu que va a donar eixida a les caudaloses fonts del Llobregat. El forat és a recés d'un penyalar encinglerat obrint sa grossa boca arran de terra, envoltat de fosc ginebrar; té el seu caient vertical fins una gran fondària, on forma una lleixa o replà abans de tornar a estimbar-se.

* * *

No creiem pas que hi hagi avui dia a Catalunya cap excursionista veritable que no conegui aquest nom que tant apareix en els anals del nostre excursionisme, puix que tots els que practiquem aquest noble esport som beneficiaris de les activitats que ell desplegà. César August Torras representa, sens dubte, un dels valors més preeminents de la pàtria per raó de l'amor que per ella sentí, amor que es palesa en la seva vida i en la seva obra, de la qual li n'hem de restar profundament agraïts.

Ell fou, en efecte, un dels iniciadors més fermes i decidits de l'excursionisme, i contribuí d'una manera eficaç a fer-lo reeixir a casa nostra. Ja de ben jove, el veiem formar en aquella renglera de benemèrits patricis que a l'escalf de l'«Associació Catalanista d'Excursions Científiques», fan una tasca ardida en començar a fer conèixer les belleses de la terra catalana, de la qual en són uns fervents enamorats. No més cal repassar alguna de les publicacions llurs per fer-se càrrec de l'entusiasme que animava a aquells homes actius i emprenedors. D'ells en destaca en Torras, que s'ens presenta sempre com el capdavanter de illoables empreses i l'ànima de moltes d'aquelles activitats; d'ell són moltes d'aquelles planes, ja mig esgrogueïdes, en les quals hom es fa càrrec de la gènesi i vicissituds de l'excursionisme català; i al mateix temps que el seu esperit incansable treballa en tasques culturals i patriòtiques, va apareixent en ell el ferm muntanyenc que s'enfila dalt les serralades i davalla a les pregones valls, estenent el seu romiatge a bona part de Catalunya, però principalment a la regió pirenenca. L'amor i admiració per les belleses que troba, el mouen a escriure les seves guies sobre el Pireneu Català, amb el desig de fer conèixer a tothom el tresor que tenim en les nostres muntanyes; obra magna, en la que hom es fa càrrec del treball que exigí la seva formació. Tots hem consultat, i alguns ben sovint, aquests volums que apleguen una valuosa col·lecció de dades recollides amb tota atenció i que constitueixen un preciós aplec per a l'excursionisme català. D'una d'elles, la referent al Ripollès, n'hem copiat el text transcrit més amunt, com a mostra de les seves qualitats especials per aquesta mena d'obres en les quals excel·lí principalment.

César August Torras, amb els seus notables treballs, feu traspassar el seu